

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

Trybunał COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Zestawienie – Przemoc domowa

Grudzień 2014 roku

Niniejsze zestawienie nie jest wiążące dla Trybunału i nie ma charakteru wyczerpującego

Przemoc domowa

„(...) Kwestia przemocy domowej, która może przybrać zróżnicowane formy, począwszy od przemocy fizycznej i psychicznej lub zniewagi słownej (...) stanowi problem generalny, który obejmuje wszystkie państwa członkowskie i który nie zostaje często ujawniony, ponieważ dotyczy z reguły osobistych relacji lub bliskiego kręgu osób, a także nie dotyczy wyłącznie kobiet. (Europejski) Trybunał (Praw Człowieka) przyznał, że ofiarami przemocy domowej mogą stać się również mężczyźni, a nawet dzieci, które to zjawiska także często dotyka, pośrednio lub bezpośrednio. ...” ([Opuz przeciwko Turcji](#), wyrok z dnia 9 czerwca 2009 roku 6132).

Prawo do życia (Artykuł 2 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka)

Kontrowersja przeciwko Słowacji

31 maja 2007 roku

W dniu 2 listopada 2002 roku skarżąca wszczęła postępowanie w sprawie karnej przeciwko mężowi, który napadł i pobił ją przy użyciu kabla elektrycznego. W towarzystwie męża próbowała następnie wycofać skargę w sprawie karnej. Ostatecznie skarżąca zmieniła kwalifikację zarzutów w ten sposób, że rzekome działania męża potraktowane zostały jako wykroczenie, które nie wymagało podjęcia dalszych działań. W dniu 31 grudnia 2002 roku mąż zastrzelił ich córkę i syna, którzy urodzili się w 1997 i 2001 roku. Skarżąca sformułowała zarzut przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka, że policja, świadoma agresywnego i zastraszającego zachowania jej męża, nie podjęła odpowiednich działań w celu ochrony życia jej dzieci. Podniosła następnie, że nie mogła dochodzić zadośćuczynienia.

Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził, że doszło do **naruszenia Artykułu 2** (prawo do życia) [Europejskiej Konwencji Praw Człowieka](#) w zakresie niezapewnienia przez władze ochrony życia dzieci skarżących. Trybunał zauważył, że sytuacja rodziny skarżących była znana lokalnej policji, z uwagi na skargę wniesioną w postępowaniu karnym w listopadzie 2002 roku oraz telefony alarmowe, które zostały wykonane w grudniu 2002 roku. W odpowiedzi, zgodnie z obowiązującym prawem, policja nie wyegzekwowała aby: zarejestrowano skargę wniesioną przez skarżącą w sprawie karnej; wszczęto dochodzenie w sprawie karnej oraz postępowanie w sprawie karnej przeciwko mężowi skarżących w trybie pilnym; zabezpieczono we właściwy sposób zapisy połączeń alarmowych oraz zawiadomiono o kolejnej zmianie sytuacji; a także podjęto działania w zakresie zarzutów dotyczących posiadania przez męża broni krótkolufowej i groźby użycia jej. Jeden z funkcjonariuszy, który był zaangażowany w sprawę, pomagał nawet skarżącej i jej mężowi, w zmianie jej zarzutów w listopadzie 2002 roku, tak by mogły zostać uznane za

wykroczenie, niewymagające podjęcia dalszych działań. W konkluzji, jak ustaliły władze krajowe oraz przyznał słowacki Rząd, policja nie wypełniła spoczywającego na niej obowiązku, czego bezpośrednią konsekwencją była śmierć dzieci skarżącej. Trybunał stwierdził następnie, że **doszło do naruszenia Artykułu 13** (prawo do skutecznego środka odwoławczego) Konwencji, ponieważ skarżąca powinna mieć możliwość dochodzenia zadośćuczynienia za szkodę niemajątkową, jednak środek ten nie został jej udostępniony.

Branko Tomašić i inni przeciwko Chorwacji

15 stycznia 2009 roku

Skarżący to krewni dziecka i jego matki, których zabił mąż/ojciec a następnie popełnił samobójstwo miesiąc po tym, jak został zwolniony z jednostki penitencjarnej, w której umieszczono go za zagrożenie im śmiercią. Początkowo nakazano mu poddanie się obowiązkowemu leczeniu psychiatrycznemu w więzieniu oraz po jego opuszczeniu, w razie takiej konieczności, jednakże sąd odwoławczy nakazał wstrzymać leczenie po tym, jak zostanie zwolniony z jednostki. Skarżący sformułowali w szczególności zarzut, że Rząd Chorwacji nie podjął odpowiednich środków w celu ochrony dziecka i jego matki i nie przeprowadził skutecznego śledztwa w sprawie ewentualnej odpowiedzialności państwa za ich śmierć.

Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia Artykułu 2** (prawo do życia) Konwencji w związku z niepodjęciem przez chorwackie władze odpowiednich działań w celu zapobieżenia śmierci dziecka i jego matki. Trybunał zauważył w szczególności, że ustalenia sądów krajowych oraz wnioski z badań psychiatrycznych wykazały ponad wszelką wątpliwość, że władze były świadome, że groźby dotyczące pozbawienia życia matki i dziecka były poważne oraz że należało podjąć rozsądne działania w celu ich ochrony. Ponadto Trybunał zauważył, że doszło do szeregu nieprawidłowości w postępowaniu władz: chociaż opinia psychiatryczna sporządzona dla celów postępowania w sprawie karnej wskazywała na potrzebę dalszego leczenia psychiatrycznego męża chorwacki Rząd nie wykazał, że takie leczenie zostało rzeczywiście i w sposób właściwy przeprowadzone; zgromadzone dokumenty wskazują, że leczenie męża w więzieniu polegało na rozmowach podczas spotkań z funkcjonariuszami służby więziennej, z których żaden nie był psychiatrą; ani odpowiednie przepisy ani wyrok sądu nakazujący obowiązkowe leczenie psychiatryczne nie dostarczyły wystarczających szczegółów odnośnie do sposobu przeprowadzenia leczenia; oraz, na koniec, mąż nie został poddany badaniom przed opuszczeniem więzienia w celu ustalenia, czy nadal stanowił zagrożenie dla dziecka i matki. Trybunał uznał zatem w konkluzji, że odpowiednie władze krajowe nie podjęły właściwych środków w celu ochrony ich życia.

Opuz przeciwko Turcji

9 czerwca 2009 roku

Zobacz poniżej „Zakaz dyskryminacji”

Skargi zawisłe przed Trybunałem

Kılıç przeciwko Turcji (skarga nr 63034/11)

Skarga została zakomunikowana Rządowi Turcji w dniu 24 września 2013 roku

Skarżąca stwierdziła, że władze krajowe nie zapewniły ochrony prawa do życia jej córki, która została zastrzelona przez męża. Podniosła w szczególności, że pomimo szeregu wniosków o zapewnienie ochrony, władze nie uwzględniły wniosków córki i nie przyjęły jej do schroniska dla kobiet ponieważ miała siedmioro dzieci. Skarżąca zarzuciła ponadto, że po śmierci jej córki nie przeprowadzono skutecznego śledztwa. Sformułowała także zarzut, że jej córka została poddana dyskryminacji ze względu na płeć.

Trybunał zakomunikował skargę tureckiemu Rządowi i skierował pytania do stron na podstawie Artykułu 2 (prawo do życia), 13 (prawo do skutecznego środka odwoławczego), 14 (zakaz dyskryminacji) oraz 35 (wymogi dopuszczalności) Konwencji.

Zakaz tortur i niehumanego albo poniżającego traktowania (Artykuł 3 Konwencji)

Zarzut niezapewnienia przez władze właściwej ochrony przed przemocą domową

E.S. i inni przeciwko Słowacji (skarga nr 8227/04)

15 września 2009 roku

W 2001 roku pierwsza skarżąca opuściła męża i wszczęła przeciwko niemu postępowanie w sprawie karnej w przedmiocie maltretowania jej i jej dzieci (urodzonych w 1986, 1988 oraz 1989 roku) oraz wykorzystywania seksualnego jednej z ich córek. Dwa lata później został on skazany za użycie przemocy i wykorzystywanie seksualne. Jednakże wniosek skarżącej w sprawie nakazania jej mężowi opuszczenia ich domu nie został uwzględniony; sąd stwierdził, że nie posiada kompetencji do ograniczenia jej mężowi dostępu do nieruchomości (skarżąca mogłaby jedynie zakończyć najem w przypadku rozwodu). Pierwsza skarżąca i jej dzieci zostały zatem zmuszone do przeniesienia się do przyjaciół i rodziny, a dwójka dzieci musiała zmienić szkołę. Skarżący sformułowali zarzut, że władze nie zapewniły im właściwej ochrony przed przemocą domową.

Trybunał uznał, że Słowacja nie zapewniła pierwszej skarżącej i jej dzieciom natychmiastowej ochrony przed przemocą ze strony męża, **naruszając Artykuł 3** (zakaz tortur lub niehumanego albo poniżającego traktowania) oraz **Artykuł 8** (prawo do życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał zauważył, że mając na względzie poważny charakter zarzutów, pierwsza skarżąca i jej dzieci wymagały natychmiastowej ochrony, nie zaś rok czy dwa lata później. Pierwsza skarżąca nie mogła następnie odstąpić od umowy najmu do czasu zakończenia postępowania rozwodowego w maju 2002 roku, ani ubiegać się o nakaz opuszczenia miejsca zamieszkania małżonków przez jej byłego męża do czasu nowelizacji przepisów w styczniu 2003 roku. Skarżąca i jej dzieci pozostały wówczas bez skutecznej ochrony.

Eremia i inni przeciwko Republice Mołdawii

28 maja 2013 roku

Zobacz poniżej „Zakaz dyskryminacji”.

Rumor przeciwko Włochom

27 maja 2014 roku

Zobacz poniżej „Zakaz dyskryminacji”.

Skargi zawisłe przed Trybunałem

Munteanu przeciwko Republice Mołdawii (skarga nr 34168/11)

Skarga została zakomunikowana Rządowi Mołdawii w dniu 3 stycznia 2012 roku

Skarżący to matka i jej syn. Krótco po tym, jak mąż pierwszej skarżącej stracił pracę, zaczął dużo pić, stosować przemoc wobec skarżących i wysprzedawać przedmioty z domu, by kupić alkohol. W 2007 roku poważnie pobił pierwszą skarżącą, w następstwie czego była hospitalizowana przez trzy tygodnie. Przemoc, zarówno werbalna jak i fizyczna była stosowana także potem. Drugi skarżący był także regularnie bity oraz znieważany i często udawał się do domu przyjaciół, by przygotować się do szkoły lub zwyczajnie odpocząć od skandalu domowego oraz w celu uniknięcia dalszej przemocy wymierzanej wobec niego. Skarżący podnieśli w szczególności, że władze tolerowały przemoc ze strony męża wobec pierwszej skarżącej oraz że utwierdzały w nim poczucie bezkarności, niewykonując nakazu ochrony. Zarzucili następnie, że doszło do dyskryminacji wobec kobiet ze strony władz.

Trybunał zakomunikował skargę Rządowi Mołdawii i skierował pytania do stron na podstawie Artykułu 3 (zakaz niehumanego lub poniżającego traktowania), 8 (prawo do

poszanowania życia prywatnego i rodzinnego), 13 (prawo do skutecznego środka) oraz 14 (zakaz dyskryminacji) Konwencji.

Cămărășescu przeciwko Rumunii (skarga nr 49645/09)

Skarga została zakomunikowana Rządowi Rumunii w dniu 20 marca 2014 roku

Skarżąca wyszła za mąż w 1979 roku i para miała czworo dzieci. W czasie trwania ich małżeństwa mąż skarżącej dopuścił się wielokrotnie przemocy wobec skarżącej i ich dzieci. W 2007 roku, gdy mąż skarżącej zaangażował się w związek pozamałżeński i złożył pozew o rozwód, przemoc wobec skarżącej nasiliła się. Postępowanie rozwodowe zakończyło się w grudniu 2008 roku. Skarżąca sformułowała w szczególności zarzut, że władze stale nie uwzględniały jej skarg i nie podjęły żadnych skutecznych środków w celu jej ochrony przed maltretowaniem z rąk jej gwałtownego męża.

Trybunał zakomunikował skargę Rządowi Rumunii i skierował pytania do stron na podstawie Artykułu 1 (obowiązek przestrzegania praw człowieka), 3 (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) oraz 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji.

Zarzut braku skutecznego dochodzenia w sprawie zarzutów dotyczących przemocy domowej

E.M. przeciwko Rumunii (skarga nr 43994/05)

30 października 2012 roku

Skarżąca podniosła w szczególności, że dochodzenie w sprawie zarzutów odnoszących się do przemocy domowej, do której doszło w obecności jej córki, w wieku półtora roku, nie było skuteczne. Rumuńskie sądy nie uwzględniły skarg wniesionych przez skarżącą na tej podstawie, że zarzuty, że padła ofiarą przemocy ze strony męża, nie zostały udowodnione.

Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia Artykułu 3** (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) Konwencji w jej proceduralnym aspekcie, uznając, że sposób przeprowadzenia dochodzenia nie zapewnił skarżącej skutecznej ochrony wymaganej przez Artykuł 3. Trybunał zauważył w szczególności, że wnosząc pierwszą skargę, skarżąca zwróciła się do władz o zapewnienie jej i jej córce pomocy i ochrony przed agresywnym zachowaniem męża. Pomimo faktu, że ramy ustawowe dopuszczały możliwość współpracy pomiędzy różnymi władzami oraz zastosowanie środków pozasądowych w celu zidentyfikowania oraz podjęcia działań w odniesieniu do przemocy domowej, a także chociaż zaświadczenie lekarskie *prima facie* potwierdzało zarzuty skarżącej, z akt sprawy nie wynika, by podjęto jakiegokolwiek działania w tym względzie.

Valiulienė przeciwko Litwie

26 marca 2013 roku

Sprawa dotyczy skargi wniesionej przez kobietę, która padła ofiarą przemocy domowej i podniosła, że władze nie przeprowadziły dochodzenia w sprawie jej zarzutów dotyczących znęcania się oraz nie doprowadziły do poniesienia odpowiedzialności przez jej partnera.

Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia Artykułu 3** (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) Konwencji uznając, że zarzucana praktyka w przedmiotowej sprawie oraz sposób, w jaki mechanizmy prawa karnego zostały zastosowane, nie zapewniły skarżącej właściwej ochrony przed aktami przemocy domowej. W szczególności doszło do zwłoki w postępowaniu przygotowawczym w sprawie karnej, a prokurator podjął decyzję o jego umorzeniu.

D.P. przeciwko Litwie (skarga nr 27920/08)

22 października 2013 roku (skarga skreślona z listy spraw)

Skarżąca wyszła za mąż w 1989 roku, a para rozwiodła się w 2001 roku. Mieli razem czworo dzieci (urodzonych odpowiednio w 1988, 1990, 1992 oraz 2000 roku). Skarżąca

podniosła, w szczególności, że postępowanie karne toczące się przeciwko jej byłemu mężowi w przedmiocie zarzutów umyślnego i systematycznego bicia jej oraz trójki ich starszych dzieci było przewlekłe, a sprawa nie została rozpoznana w rozsądnym terminie. W rezultacie, stwierdziła skarżąca, postępowanie uległo przedawnieniu, a jej byłemu mężowi sąd nie wymierzył odpowiedniej kary.

Po nieudanej próbie zawarcia ugody Rząd litewski poinformował Trybunał we wrześniu 2012 roku, że wystąpił z propozycją zawarcia deklaracji jednostronnej w celu rozwiązania kwestii odnoszącej się do odpowiedzialności państwa w przedmiocie niezapewnienia ochrony przed przemocą domową, podniesionej przez skarżącą. W świetle orzecznictwa Trybunału i okoliczności niniejszej sprawy Rząd przyznał w szczególności, że w sposób wadliwy zastosowano mechanizmy prawa karnego w przedmiotowej sprawie w zakresie odnoszącym się do postępowania, do tego stopnia, że spowodowało to niewypełnienie przez państwo pozytywnego obowiązku wynikającego z Artykułu 3 (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) Konwencji. Mając na względzie warunki określone w deklaracji jednostronnej złożonej przez Rząd oraz sposób zapewnienia przestrzegania jej zapisów Trybunał podjął decyzję o skreśleniu skargi z listy spraw zgodnie z Artykułem 37 (skreślenie skargi z listy) Konwencji.

Skargi zawisłe przed Trybunałem

D.M.D. przeciwko Rumunii (skarga nr 23022/13)

Skarga została zakomunikowana Rządowi Rumunii w dniu 25 marca 2014 roku

Rodzice skarżącego pobrali się w 1992 roku a rozwiedli się w we wrześniu 2004 roku. Krótco po narodzinach skarżącego w 2001 roku stosunki pomiędzy rodzicami zaczęły się pogarszać, ponieważ ojciec nie mógł znieść płaczu dziecka i nie chciał łożyć dodatkowych środków na wychowanie noworodka. Około sześciu miesięcy po narodzinach skarżącego ojciec stał się agresywny wobec syna. Ze względu na fakt, że matka próbowała przywołać go do rozsądku lub interweniować w celu ochrony dziecka, doszło do aktów przemocy pomiędzy parą. W kwietniu 2004 roku, w czasie agresywnego epizodu wymierzonego przeciwko skarżącej, matka uciekła z domu z dzieckiem i schroniła się u rodziny. W opinii lekarskiej stwierdzono później, że skarżący cierpi na reaktywne zaburzenia przywiązania. Psychiatrzy zalecili ochronę dziecka przed traumatycznymi sytuacjami i psychoterapię. Skarżący sformułował w szczególności zarzut, że władze (policja, prokurator i sądy) nie przeprowadziły bezzwłocznie dochodzenia w sprawie zarzutów znęcania się nad nim, pomimo przedstawionych im dowodów. Skarżący zarzucił następnie, że doszło do przewlekłości postępowania w sprawie karnej przeciwko jego ojcu oraz że sądy nie przyznały mu zadośćuczynienia za poniesione szkody.

Trybunał zakomunikował skargę Rządowi Rumunii i skierował pytania do stron na podstawie Artykułu 3 (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania), 6 ust. 1 (prawo do rzetelnego procesu) oraz 35 (wymogi dopuszczalności) Konwencji.

Rzekoma groźba, że dana osoba stanie się ofiarą przemocy domowej w sprawach o deportację

N. przeciwko Szwecji (skarga nr 23505/09)

20 lipca 2010 roku

Skarżąca, afgańska obywatelka, przybyła do Szwecji z mężem w 2004 roku. Złożone przez nich wnioski o azyl wielokrotnie nie zostały uwzględnione. W 2005 roku doszło do separacji skarżącej z mężem. W 2008 roku jej pozew o rozwód został oddalony przez szwedzkie sądy, ponieważ nie posiadały kompetencji do rozwiązania małżeństwa tak długo, jak skarżąca przebywała nielegalnie w kraju. Jej mąż poinformował sąd, że nie wyraża zgody na rozwód. W międzyczasie skarżąca bezskutecznie dochodziła przed szwedzką Komisją ds. Migracji, by ta dokonała ponownej oceny jej sprawy i wstrzymała deportację podnosząc, że w Afganistanie groziła jej kara śmierci, ponieważ popełniła cudzołóstwo wchodząc w związek ze Szwedem oraz że rodzina wyparła się jej.

Trybunał stwierdził, że **deportacja** skarżącej ze Szwecji do Afganistanu **będzie stanowić naruszenie Artykułu 3** (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania) Konwencji uznając, w szczególnych okolicznościach przedmiotowej sprawy, że istniały istotne przesłanki, by twierdzić, że w przypadku deportacji do Afganistanu skarżąca zostałaby narażona na kumulatywne ryzyko odwetu ze strony męża, jego rodziny, jej własnej rodziny oraz społeczeństwa afgańskiego, wchodzące w zakres Artykułu 3. Trybunał zauważył w szczególności, że fakt, że skarżąca chciała rozwieść się z mężem i nie chciała dłużej z nim żyć mógł doprowadzić do reperkusji zagrażających jej życiu. Rzeczywiście szyicka ustawa dotycząca statusu osobistego z kwietnia 2009 roku wymaga od kobiet posłusznego poddania się żądaniom seksualnym męża oraz nieopuszczania domu bez zgody. Raporty wskazują, że około 80% afgańskich kobiet pada ofiarą przemocy domowej, aktów, które w ocenie władz są prawnie uzasadnione, a zatem nie podlegają ściganiu. Na koniec, by zwrócić się do policji lub sądu, kobieta musi przezwyciężyć publiczną hańbę, dotyczącą kobiety, które opuściły dom bez opiekuna płci męskiej. Generalne ryzyko wskazane w statystykach i raportach międzynarodowych nie powinno zostać zlekceważone.

Skargi zawisłe przed Trybunałem

Khachatryan przeciwko Belgii (skarga nr 72597/10)

Skarga została zakomunikowana Rządowi Belgii w dniu 5 marca 2013 roku

W czerwcu 2010 roku skarżąca i jej mąż wyjechali z Armenii do Rosji. Zatrzymali się w Moskwie u rodziców męża. Skarżąca zachorowała na kilka dni i była pod opieką teściów. Mąż nie chciał zabrać jej do szpitala. W czasie, gdy nie czuła się dobrze i była obłożnie chora, kilkakrotnie padła ofiarą ataku ze strony męża, który zmusił ją do stosunku seksualnego. Podczas pobytu w Moskwie przebywała w zamknięciu w mieszkaniu teściów oraz miała zakaz opuszczania budynku i korzystania z telefonu. W sierpniu 2010 roku skarżąca i jej mąż udali się do Węgier na podstawie wize turystycznej. Kilka dni później przyjechali do Belgii, gdzie złożyli wniosek o azyl. Skarżąca podnosi w szczególności, że wydalenie jej na Węgry na podstawie Rozporządzenia Dublińskiego¹ naraziłoby ją na traktowanie sprzeczne z Artykułem 3 (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) Konwencji z powodu panujących tam braków w zakresie ogólnych warunków przyjęcia, a w szczególności w zakresie specjalnych udogodnień dla kobiet, które zostały dotknięte przemocą małżeńską. Skarżąca wskazuje ponadto na braki węgierskiej procedury ubiegania się o azyl twierdząc, że węgierskie władze nie wykazują zrozumienia dla kwestii przemocy małżeńskiej a zatem jest wysoce prawdopodobne, że nie uwzględnią jej wniosku o ochronę i przekażą ją do Armenii.

Trybunał zakomunikował skargę Rządowi Belgii oraz skierował pytania do stron na podstawie Artykułu 3 (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania), 6 ust. 1 (prawo do rzetelnego procesu) oraz 13 (prawo do skutecznego środka odwoławczego) Konwencji.

Prawo do rzetelnego procesu (Artykuł 6 Konwencji)

Wasilewska przeciwko Polsce

2 grudnia 2014 roku (decyzja w przedmiocie dopuszczalności)

W 1997 roku skarżąca rozwiodła się z mężem. Przed rozwodem były już mąż skarżącej wyrzucił ją z mieszkania. Zmienił zamki i uniemożliwił skarżącej wejście do środka, by zabrała rzeczy należące do niej, ich córki oraz wnuczki. Skarżąca podniosła w szczególności zarzut, że władze krajowe nie wykonały wyroku nakazującego eksmisję byłego męża z mieszkania, które stanowi jej własność. Skarżąca sformułowała następująco

¹ „System dubliński” ma na celu określenie, które państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpoznanie wniosku o azyl, który został wniesiony w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego. Zobacz także zestawienie „Sprawy dublińskie”.

zarzut, że nie może wszcząć postępowania w sprawie karnej przeciwko byłemu mężowi, który uniemożliwił jej dostęp do jej rzeczy pozostawionych w mieszkaniu oraz do samego mieszkania.

W ocenie Trybunału zarzuty skarżącej dotyczące niewykonania przez władze wyroku nakazującego eksmisję byłego męża z mieszkania powinny zostać rozpatrzone na podstawie Artykułu 6 (prawo do rzetelnego procesu) Konwencji. Stwierdzając, że skarżąca nie wykorzystwała dostępnych środków krajowych w tym zakresie, Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną** zgodnie z Artykułem 35 (wymogi dopuszczalności) Konwencji. Trybunał uznał ponadto pozostałą część skargi za **niedopuszczalną** (oczywiście bezzasadną).

Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego (Artykuł 8 Konwencji)

Skierowanie dziecka doświadczonego przemocą do adopcji

Y.C. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (skarga nr 4547/10)

13 marca 2012 roku

Skarżącej i jej wieloletniemu partnerowi w 2001 roku urodził się syn. W 2003 roku rodziną zainteresowała się pomoc społeczna na skutek incydentu „na tle alkoholowym”, do którego doszło pomiędzy partnerami. Miały miejsce kolejne przypadki przemocy domowej i nadużywania alkoholu, które nasiliły się od końca 2007 roku i obejmowały wielokrotne wezwanie policji do domu rodzinnego. W czerwcu 2008 roku władze lokalne uzyskały nakaz ochrony w nagłych przypadkach, po tym jak chłopiec odniósł obrażenia podczas kolejnej gwałtownej sprzeczki, do której doszło pomiędzy rodzicami. Postępowanie w sprawie opieki nad dzieckiem zakończyło się wydaniem decyzji o skierowaniu dziecka do adopcji. Skarżąca zarzuciła, że odmowa sądów, by zarządzić przeprowadzenie jej oceny jako jedynej opiekuna syna oraz nieuwzględnienie przez nie wszelkich istotnych okoliczności, przy wydaniu orzeczenia o adopcji, naruszyło jej prawa wynikające z Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego).

Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji uznając, że przesłanki do wydania decyzji o adopcji były istotne i wystarczające oraz że skarżąca miała możliwość przedstawienia swojej sprawy i była w pełni zaangażowana w proces decyzyjny. Trybunał uznał w szczególności, w świetle historii sprawy i raportów, że opinia sędziego sądu hrabstwa wskazująca, że wznowienie związku skarżącej z ojcem jest prawdopodobne i pociąga za sobą zagrożenie dla dobra dziecka, nie wydaje się bezzasadna. Podczas gdy w najlepszym interesie dziecka, było co do zasady utrzymanie, jeśli to możliwe, więzi rodzinnych, w przedmiotowej sprawie było jasne, że potrzeba zapewnienia rozwoju dziecka w bezpiecznym środowisku miała większe znaczenie. Trybunał zauważył w tym względzie w szczególności, że podjęte zostały próby odbudowania rodziny poprzez zapewnienie wsparcia w związku z nadużywaniem alkoholu oraz możliwości pomocy rodzicom. Kiedy skarżąca zasygnalizowała, że rozeszła się z ojcem dziecka, udzielono jej dalszych informacji na temat wsparcia dla ofiar przemocy domowej, z którego mogłaby skorzystać. Okazało się jednak, że nie skorzystała z tego wsparcia i ostatecznie pogodziła się z ojcem dziecka.

Obowiązek państwa dotyczący ochrony integralności fizycznej i psychicznej jednostki

Bevacqua i S. przeciwko Bułgarii

12 czerwca 2008 roku

Pierwsza skarżąca, która zarzuciła, że była często bita przez męża, odeszła od niego i wystąpiła o rozwód, zabierając ze sobą ich trzyletniego syna (drugiego skarżącego). Utrzymawała jednak, że mąż nadal ją bił. Skarżąca spędziła cztery dni w ośrodku dla maltretowanych kobiet z synem lecz została rzekomo ostrzeżona, że może zostać oskarżona o uprowadzenie chłopca, co doprowadzi do wydania nakazu sądowego w przedmiocie wspólnego sprawowania władzy rodzicielskiej, którego, jak twierdziła, nie wykonywał jej mąż. Wnosząc oskarżenie przeciwko mężowi o pobicie rzekomo spowodowała kolejne akty przemocy. Jej wnioski o zastosowanie środków tymczasowych w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej nie zostały potraktowane priorytetowo i ostatecznie przyznano jej prawo do opieki dopiero po tym, jak uzyskała rozwód rok później. W kolejnym roku została ponownie pobita przez byłego męża, a jej wnioski o wszczęcie postępowania w sprawie karnej nie zostały uwzględnione na tej podstawie, że dotyczyły „kwestii prywatnej”, wymagającej ścigania z prywatnego aktu oskarżenia.

Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, mając na względzie kumulatywne skutki braku niezwłocznego zastosowania przez władze krajowe środków tymczasowych w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej w sytuacji, która wpływała negatywnie na skarżących oraz przede wszystkim dobro drugiego skarżącego oraz brak zastosowania wystarczających środków przez władze w rzeczonym czasie w odpowiedzi na zachowanie byłego męża pierwszej skarżącej. W ocenie Trybunału było to równoznaczne z nieudzieleniem pomocy skarżącym, co stało w sprzeczności z pozytywnym obowiązkiem państwa wynikającym z Artykułu 8 Konwencji dotyczącym zapewnienia poszanowania ich życia prywatnego i rodzinnego. Trybunał podkreślił w szczególności, że uznanie, że spór stanowił „kwestię prywatną” stało w sprzeczności z pozytywnym obowiązkiem władz dotyczącym ochrony życia rodzinnego skarżących.

E. S. i inni przeciwko Słowacji (skarga nr 8227/04)

15 września 2009 roku

Były już mąż skarżącej (cierpiący na nerwicę pourazową, paranoję, lęki i epilepsję) rzekomo wielokrotnie stosował wobec niej przemoc fizyczną, powodując obrażenia ciała oraz groźby śmierci przez wiele lat, a także regularnie znęcał się nad nią w obecności ich młodszej córki. Skarżąca ukrywała się i wniosła o wydanie nakazu sądowego zakazującego jej byłemu mężowi śledzenia lub prześladowania jej. Jej wniosek nie został uwzględniony na tej podstawie, że nie wykazała, że jej życiu zagraża bezpośrednie niebezpieczeństwo.

Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w zakresie w jakim chorwackie władze nie zastosowały wielu zaleconych przez sąd środków w celu ochrony skarżącej lub rozwiązania problemów psychicznych byłego męża, które leżały u podstaw gwałtownego zachowania. Nie zostało wyjaśnione, czy został on poddany leczeniu psychiatrycznemu. Trybunał uznał następnie **skargę wniesioną na podstawie Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) Konwencji za **niedopuszczalną** na tej podstawie w szczególności, że skarżąca nie przedstawiła wystarczających dowodów (takich jak raporty lub statystyki) wykazujących, że środki lub praktyka stosowana w Chorwacji w zakresie zwalczania przemocy domowej bądź skutki zastosowania takich środków lub praktyki były dyskryminujące.

Hajduová przeciwko Słowacji

30 listopada 2010 roku

Skarżąca sformułowała w szczególności zarzut, że władze krajowe nie wypełniły ustawowego obowiązku w zakresie wydania nakazu umieszczenia jej byłego męża w placówce, gdzie mógłby zostać poddany leczeniu psychiatrycznemu w następstwie wydania wobec niego wyroku skazującego za znęcanie się nad nią i zastraszanie jej.

Trybunał stwierdził, że **brak skutecznych środków w odpowiedzi na zachowanie byłego męża skarżącej a w szczególności niewydanie przez sądy krajowe nakazu skierowania go na leczenie psychiatryczne w następstwie wyroku skazującego, stanowiło naruszenie**

pozytywnego obowiązku państwa wynikającego z Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał zauważył w szczególności, że chociaż powtarzające się groźby jej męża nigdy nie zostały zrealizowane wystarczyły, by wpłynąć na integralność psychiczną i samopoczucie skarżącej w taki sposób, że państwo winno wypełnić pozytywny obowiązek wynikający z Artykułu 8.

Kalucza przeciwko Węgrom

24 kwietnia 2012 roku

Skarżąca niechętnie dzieliła mieszkanie ze swoim agresywnym konkubentem w czasie toczących się postępowań cywilnych w przedmiocie ustalenia prawa do własności mieszkania. Skarżąca zarzuciła w szczególności, że węgierskie władze nie zapewniły jej ochrony przed ciągłym nękaniami jej fizycznie i psychicznie w domu.

Trybunał uznał, że węgierskie władze nie wypełniły pozytywnego obowiązku, z naruszeniem Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał stwierdził w szczególności, że chociaż skarżąca wszczęła postępowanie w sprawie karnej przeciwko partnerowi o napaść, wielokrotnie wniosowała o zastosowanie wobec niego zakazu zbliżania się do niej oraz wszczęła postępowanie cywilne w przedmiocie jego eksmisji z mieszkania, władze krajowe nie podjęły wystarczających działań w celu zapewnienia jej skutecznej ochrony.

Kowal przeciwko Polsce

18 września 2012 roku (decyzja w przedmiocie dopuszczalności)

Skarżący sformułował zarzut na podstawie Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, że Polska nie wypełniła pozytywnego obowiązku w zakresie zapewnienia jemu, jego młodszemu bratu oraz ich matce ochrony przed przemocą domową, ponieważ nie podjęła żadnych działań w celu wykonania orzeczenia sądu, które nakazywało jego ojcu opuszczenie rodzinnego mieszkania. Skarżący podniósł następnie, że w wyniku tego on i jego rodzina zostali narażeni na agresywne zachowanie ze strony ojca, pomimo nakazu sądowego opuszczenia przez niego mieszkania.

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną** (oczywiście bezzasadną), zgodnie z Artykułem 35 (wymogi dopuszczalności) Konwencji. Mając na względzie okoliczności sprawy, rozpatrywane jako całość, Trybunał stwierdził, że nie można przyjąć, że odpowiedź władz na zachowanie ojca skarżącego była wyraźnie nieodpowiednia w związku z ciężarem omawianych zarzutów. Nie można także uznać, że decyzje podejmowane w sprawie nie wywoływały skutków zapobiegawczych lub odstrasających w odniesieniu do zachowania sprawcy. Podobnie, nie udowodniono, że władze nie rozpoznały sytuacji skarżącego i przemocy domowej spowodowanej przez ojca jako całości oraz nie odpowiedziały w sposób właściwy na sytuację w całości, na przykład przeprowadzając postępowania w przedmiocie poszczególnych przypadków przemocy domowej.

Irene Wilson przeciwko Zjednoczonemu Królestwu

23 października 2012 roku (decyzja w przedmiocie dopuszczalności)

Sprawa dotyczy zarzutu sformułowanego przez ofiarę przemocy domowej odnoszącego się do prowadzonego przez władze postępowania w sprawie karnej przeciwko jej mężowi w zakresie poważnego uszkodzenia ciała oraz jej zarzutów, że wydany wobec niego wyrok w zawieszeniu był zbyt łagodny.

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną** (oczywiście bezzasadną) stwierdzając, że władze Irlandii Północnej wypełniły obowiązek dotyczący ochrony praw skarżącej wynikających z Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał zauważył w szczególności, że skarżąca podniosła przed władzami tylko jeden zarzut: zostało przeprowadzone bezzwłocznie dochodzenie w sprawie zdarzenia, jej mąż został zatrzymany i postawiono mu zarzuty oraz wszczęto postępowanie w sprawie karnej bez zbędnej zwłoki. Skarżąca nie podniosła przed Trybunałem żadnych innych zarzutów dotyczących przemocy.

Eremia i inni przeciwko Republice Mołdawii

28 maja 2013 roku

Zobacz poniżej „Zakaz dyskryminacji”.

Zakaz dyskryminacji (Artykuł 14 Konwencji)

Opuz przeciwko Turcji

9 czerwca 2009 roku

Mąż skarżący przez wiele lat nękał i kierował groźbą pod adresem jej i jej matki, powodując u nich w różnych momentach obrażenia zagrażające ich życiu. Tylko w jednym przypadku nie wszczęto przeciwko niemu postępowania na tej podstawie, że obie kobiety wycofały skargę, pomimo ich wyjaśnień, że mąż wymusił to na nich grożąc, że je zabije. Następnie siedmiokrotnie pchnął skarżącą nożem i został ukarany grzywną w wysokości 385 euro, płatną w ratach. Obie kobiety wniosły szereg skarg podnosząc, że ich życie znajduje się w niebezpieczeństwie. Mąż został przesłuchany i zwolniony. Ostatecznie, gdy obie kobiety próbowały się wyprowadzić, mąż zastrzelił teściową twierdząc, że jego honor został narażony na szwank. Został uznany winnym zabójstwa i skazany na karę dożywotniego pozbawienia wolności, jednak zwolniono go na czas rozpoznania apelacji, po czym jak twierdziła jego żona dalej jej groził.

Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia Artykułu 2** (prawo do życia) Konwencji w odniesieniu do zabójstwa teściowej męża oraz **naruszenia Artykułu 3** (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania) Konwencji w związku z niezapewnieniem przez państwo ochrony jego żony. Trybunał uznał, że państwo nie stworzyło i nie wdrożyło systemu dotyczącego wymierzania kary w związku z przemocą domową oraz nie zapewniło ochrony ofiarom. Władze nie zastosowały nawet dostępnych środków ochronnych i zakończyły postępowanie jako „kwestie rodzinne” lekceważąc przesłanki wycofania zarzutów. Powinny istnieć ramy prawne, pozwalające na wszczęcie postępowania w sprawie karnej bez względu na fakt czy zarzuty zostały wycofane, czy też nie. Trybunał uznał ponadto – po raz pierwszy w sprawach dotyczących przemocy domowej – że **doszło do naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z Artykułami 2 i 3** Konwencji: Trybunał zauważył, że przemoc domowa dotykała głównie kobiety, podczas gdy generalna i dyskryminująca bierność władzy sądowniczej w Turcji stworzyła klimat, który temu sprzyjał. Można zatem uznać, że przemoc, jakiej doznała skarżąca i jej matka, była związana z płcią i dyskryminacją kobiet. Pomimo reform przeprowadzonych przez turecki Rząd w ostatnich latach ogólny brak reakcji ze strony systemu sądownictwa i bezkarność napastników, jak w sprawie skarżącego, wskazuje że zaangażowanie władz było niewystarczające, by podjąć właściwe przeciwko przemocy domowej.

A. przeciwko Chorwacji (55164/08)

14 października 2010 roku

Zobacz powyżej „Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego”.

Eremia i inni przeciwko Republice Mołdawii

28 maja 2013 roku

Pierwsza skarżąca i jej dwie córki podniosły, że mołdawskie władze nie zapewniły im ochrony przed przemocą i agresywnym zachowaniem męża i ojca, funkcjonariusza policji. Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia Artykułu 3** (zakaz nieludzkiego i poniżającego traktowania) Konwencji wobec pierwszej skarżącej, ponieważ władze, pomimo wiedzy dotyczącej nękania, nie podjęły skutecznych środków wobec jej męża i nie ochroniły jej przed dalszą przemocą domową. Trybunał uznał następnie, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji wobec córek, mając na względzie, że pomimo negatywnych skutków psychologicznych, jakie wywołał u nich fakt, że były świadkami przemocy ojca wobec matki w domu rodzinnym, niewiele lub nic nie zostało zrobione, by zapobiec powtórzeniu

się takiego zachowania. Na koniec Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z Artykułem 3** Konwencji wobec pierwszej skarżącej, uznając, że działania władz nie polegały na zwykłym nierozwiązaniu lub zwłoce w rozwiązaniu problemu przemocy kierowanej wobec niej, lecz wielokrotnym akceptowaniu tej przemocy oraz wykazywały dyskryminujące nastawienie wobec pierwszej skarżącej jako kobiety. W tym względzie Trybunał zauważył, że ustalenia specjalnego sprawozdawcy ONZ, dotyczące przemocy wobec kobiet, jej przyczyn i konsekwencji, tylko wzmocniły wrażenie, że władze nie zdawały sobie w pełni sprawy z powagi i zasięgu problemu dotyczącego przemocy domowej w Republice Mołdawii oraz jego dyskryminującego wpływu na kobiety.

Zobacz także: [**B. przeciwko Republice Mołdawii \(skarga nr 61382/09\)**](#) oraz [**Mudric przeciwko Republice Mołdawii**](#), wyrok z dnia 16 lipca 2013 roku; [**N.A. przeciwko Republice Mołdawii \(skarga nr 13424/06\)**](#), wyrok z dnia 24 września 2013 roku; [**T.M. oraz C.M. przeciwko Republice Mołdawii**](#), wyrok z dnia 28 stycznia 2014 roku.

[**Rumor przeciwko Włochom**](#)

27 maja 2014 roku

Skarżąca podniosła, że władze nie udzieliły jej wsparcia w następstwie poważnego incydentu przemocy domowej, który został skierowany przeciwko niej w listopadzie 2008 roku, ani nie zapewniły jej ochrony przed dalszą przemocą. Skarżąca zarzuciła w szczególności, że jej były partner nie został zobowiązany do poddania się badaniom psychiatrycznym i stanowił dalej zagrożenie dla niej i jej dzieci. Podniosła następnie, że ośrodek recepcyjny wybrany, by odbywał tam areszt domowy, który znajdował się jedynie 15 km od jej domu, był niewłaściwy, twierdząc, że dwukrotnie była zastraszana przez pracowników ośrodka recepcyjnego, co stało w sprzeczności z nakazem sądowym zakazującym jej byłemu partnerowi jakiegokolwiek formy kontaktu. Na koniec sformułowała zarzut, że błędy te wynikały z niewłaściwych ram legislacyjnych we Włoszech w obszarze zwalczania przemocy domowej oraz że dyskryminowały ją jako kobietę.

Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 3** (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) **samego lub w związku z Artykułem 14** (zakaz dyskryminacji) Konwencji. Trybunał uznał, że władze Włoch ustanowiły ramy prawne pozwalające na podejmowanie działań wobec osób oskarżonych o przemoc domową oraz że ramy te były skuteczne w zakresie karania sprawców przestępstwa, którego skarżąca była ofiarą oraz zapobiegania powtórzeniu się agresywnych ataków przeciwko jej integralności fizycznej.

Dalsza lektura

Zobacz także stronie internetowej Rady Europy [**„Przemoc wobec kobiet i przemoc domowa”**](#).